

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
Bosansko-podrinjski kanton Goražde
OPĆINA GORAŽDE
Služba za finansije, trezor i privredu

DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA
OPĆINE GORAŽDE
ZA PERIOD 2016 - 2018

Goražde, juni 2015. godine

UVOD

Zakonom o Budžetima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj:102/13; 09/14; 13/14; 08/15) uspostavljeno je srednjoročno planiranje kao, kontinuiran proces, koji počinje srednjoročnom ekonomskom i fiskalnom prognozom, a završava odobrenim konačnim budžetom i procjenama za buduće dvije godine.

Ovaj Dokument okvirnog budžeta za period 2016-2018.godina predstavlja ukupan fiskalni okvir budžeta Općine Goražde za 2016.godinu, te preliminarne projekcije za 2017. i 2018.godinu, ujedno DOB predstavlja preliminarni nacrt budžeta za 2016.godinu. Izrada DOB-a zasniva se na procjeni privrednog razvoja, razvoju socijalnog sektora, makroekonomskih pokazatelja.

Postupak pripreme DOB-a počinje dostavljanjem instrukcije broj: 1 o načinu i elementima izrade DOB-a koja sadrži: osnovne ekonomske pretpostavke i smjernice za pripremu DOB-a, tabele pregleda prioriteta budžetskih korisnika, te dinamiku i rokove pripreme DOB-a.

U Članu 15. Zakonom o Budžetima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj:102/13; 09/14; 13/14; 08/15) koji se odnosi na Budžetski kalendar definisani su rokovi prema kojim se priprema i usvaja budžet, a samim tim i Dokument okvirnog Budžeta.

Na osnovu navedenog člana Zakona o Budžetima u Federaciji BiH, Služba za finansije, trezor i privredu je pristupila izradi Dokumenta okvirnog Budžeta Općine Goražde za period 2016 - 2018.godina. Dana 16.02.2015.godine Služba za finansije, trezor i privredu je aktom (broj:03-1-14-1-566/2015) uputila svim budžetskim korisnicima (Općinskom pravobranilaštvu Općine Goražde, Kabinetu Načelnika, Službi općinskog vijeća te ostalim Službama Općine Goražde) Instrukciju broj: 1 odnosno instrukciju za izradu DOB-a Općine Goražde za period 2016 - 2018. godine, zajedno sa tabelom prioriteta.

Na osnovu navedene instrukcije, a prema odredbama člana 15. Zakona o budžetima u Federaciji BiH budžetski korisnici su svoje tabele prioriteta sa obrazloženjem trebali dostaviti do 15.04.2015.godine.

Do ostavljenog roka samo je Služba za društvene djelatnosti, opću upravu i zajedničke poslove dostavila svoj prijedlog za izradu DOB-a, kao i Služba za finansije, trezor i privredu.

Dana 20.04.2015.godine Služba za finansije, trezor i privredu je uputila Urgenciju (broj: 03-1-14-3-1543/15) prema ostalim budžetskim korisnicima da do 30.04.2015.godine dostave svoje prijedloge za izradu DOB-a.

Do ostavljenog roka samo su svoje prijedloge dostavili: Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice, Općinsko pravobranilaštvo, Služba boračko - invalidsku i socijalnu zaštitu, Služba za geodetske, imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina.

Dana 29.05.2015.godine Služba za finansije, trezor i privredu je uputila ponovnu Urgenciju za hitnu dostavu podataka (broj:03-1-14-3-2104/15) prema onim budžetskim korisnicima koji nisu dostavili svoje prijedloge (Služba Općinskog vijeća, Kabinet Načelnika i Služba za prostorno uređenje, stambeno -komunalne poslove i raseljena lica) da do 03.06.2015.godine dostave tražene podatke, a sve u cilju što kvalitetnije izrade Dokumenta okvirnog budžeta Općine Goražde za period 2016. - 2018.godina. Do ostavljenog roka svoje prijedloge su dostavili Služba Općinskog vijeća i Služba za prostorno uređenje, stambeno -komunalne poslove i raseljena lica, dok je Služba za finansije, trezor i privredu u projekcijama Dokumenta okvirnog budžeta, za budžetskog korisnika -Kabinet načelnika, planirala tekuće izdatke (izdatke za plate i naknade troškova zaposlenih kao izdatke za materijal, sitan inventar i usluge) na bazi izvršenja za 2014.godinu. Dostavljeni Zahtjevi bi će obrazloženi kroz oblast upravljanje potrošnjom.

Na osnovu Član 18. Zakona o Budžetima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj:102/13; 09/14; 13/14; 08/15) propisano je da na osnovu prijedloga prioriteta budžetskih korisnika za izradu DOB-a Ministarstvo finansije priprema DOB i dostavlja ga Vladi do 15.juna.

Vlada razmatra i usvja DOB do 30. juna tekuće godine zajedno sa srednjoročnim okvirom rashoda za tri godine nakon čega se dostavlja Parlamentu kao informacije.

Članom 28. Zakona o Budžetima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj:102/13; 09/14; 13/14; 08/15) regulisano je da se odredbe člana 18. shodno primjenjuju i na općine.

Dokument okvirnog budžeta Općine Goražde za 2016 - 2018.god.pokriva slijedeće oblasti:

*srednjoročne makroekonomske pretpostavke i prognoze ;

*prognoze direktnih i indirektnih prihoda;

*projekcije tekućih rashoda.

Srednjoročne makroekonomske prognoze su bazirane na prognozama Direkcije za ekonomsko planiranje BiH (DEP), te projekcijama Federalnog Ministarstva finansija proslijeđenih posredstvom Ministarstva finansija BPK-a.

SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

U ovom poglavlju dati su osnovni srednjoročni makroekonomski pokazatelji i prognoze na kojima se zasnivaju procjene unutar Dokumenta okvirnog budžeta za period 2016. - 2018. godina. Prezentirani pokazatelji o trenutnoj ekonomskoj situaciji i makroekonomskim trendovima i procjenama za period 2016.-2018. godina preuzeti su iz dostupnih prognoza Direkcije za ekonomsko planiranje BiH te projekcijama Federalnog Ministarstva finansija proslijeđenih posredstvom Ministarstva finansija BPK-a.

Ekonomski rast

Ekonomska aktivnost u BiH tokom proteklih nekoliko godina jedva da se povećavala. Procjenjeni realni rast od svega 0,6% u 2014 godini je ostvaren nakon takođe niske stope od 0,7% u 2013., te blage recesije (0,6%) u 2012. godini. U periodu 2015-16 se očekuje nastavak postepenog poboljšanja eksternog okruženja i jačanje ekonomskog rasta u BiH. Pored postepenog poboljšanja eksternog okruženja, projekcije ekonomskog rasta BiH za 2015-16 podrazumjevaju odsustvo elementarnih nepogoda (suša i poplava) i normalnu hidrološku situaciju u hidroelektranama uz uobičajen nivo remonta u elektroenergetskom sistemu. Takođe, očekivana stabilizacija svjetskih cijena bi trebala zaustaviti deflaciju u 2015 godini koja je u prethodnom periodu predstavljala ozbiljnu prijetnju za ekonomski rast BiH. Povratak inflacije se očekuje 2016 i narednih godina. Pomenuti faktori i pretpostavke bi trebali dovesti do postepenog jačanja ekonomskog rasta BiH u 2015. na stopu od 2,6%, te 3,2% 2016. godine. Postepeno normaliziranje situacije i vraćanje ekonomije na uzlazni trend upućuje da bi ovaj rast trebao biti nošen prije svega domaćom tražnjom uz skroman negativan doprinos vanjskotrgovinskog deficita. Drugim riječima, očekivano postepeno povećanje broja zaposlenih i realnih plata nošeno proizvodnjom i izvozom, rast tekućih priliva iz inostranstva, direktnih stranih ulaganja i sl. bi trebali dovesti do rasta finalne potrošnje od 1,7% i investicija od 8,3% 2015 godine. Ovo uključuje i značajan realni rast investicija opšte vlade od 10,4% uz neznatan realni rast vladine potrošnje. Sličan rast tražnje se očekuje i u 2016 godini kada bi se finalna potrošnja trebala povećavati realnom stopom od 1,8%, a investicije 7,4%. U isto vrijeme se očekuje značajan realni rast izvoza od 6,8% 2015,

nakon čega slijedi usporavanje na stopu od 6% 2016. godine kao posljedica baznog efekta iz ranijeg perioda. S druge strane, visok realni rast uvoza od 8,2% u 2014 godini koji je u velikoj mjeri bio posljedica povećane uvozne zavisnosti (obzirom da je značajan dio domaći proizvodnih kapaciteta bio barem privremeno onesposobljen) bi trebao biti umanjen u narednom periodu. Otuda je proiciran znatno niži uvozni rast od 5,7% u 2015, odnosno 4% 2016 godine. U periodu 2017-18 godine se očekuje daljnje postepeno jačanje ekonomskog rasta u BiH i to prvenstveno kao posljedica sve povoljnijeg eksternog okruženja. Tako je za 2017 godinu projiciran rast od 3,6%, nakon čega slijedi daljnje ubrzavanje na 4,4% 2018 godine. Slično kao i u prethodnih par godina, očekuje se da bi ovo ubrzavanje rasta trebalo biti prvenstveno nošeno domaćom tražnjom uz zanemariv uticaj bilansa vanjske trgovine. Glavni rizici za ostvarenje ovih projekcija su vezani za (ne)ostvarivanje pretpostavki iz vanjskog sektora vezano za ekonomski rast u okruženju, kretanje svjetskih cijena, vremenske prilike i sl.

Industrijska proizvodnja

Prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2014. godinu Bosna i Hercegovina je zabilježila stagnaciju fizičkog obima industrijske proizvodnje. Stagnacija industrijske proizvodnje u BiH (rast 0,1%) posljedica je izrazito teških uslova poslovanja tokom cijele godine. Pored domaćih izazova, bh. industrija tokom 2014. godine bila je izložena dosta stagnantnoj poslovnoj aktivnosti u neposrednom međunarodnom ekonomskom okruženju koju su karakterisale slaba izvozna tražnja i pad svjetskih cijena roba.

Posljednje raspoložive projekcije DG ECFIN-a i preliminarni podaci za 2015. godinu nagovještavaju poboljšanje ekonomskih aktivnosti i jačanje ekonomskog rasta u zemljama EU u odnosu na prethodnu godinu, što će predstavljati glavnu determinantu kretanja industrijske proizvodnje u BiH. Tokom 2015. godine očekuje se da bi pozitivniji ambijent u međunarodnom ekonomskom okruženju praćen stabilizacijom u sektoru za proizvodnju električne energije trebao omogućiti postepeni oporavak industrijske proizvodnje u BiH (rast 4,8%). Ključnu ulogu bi trebala imati bh. prerađivačka industrija koja čini 2/3 ukupne industrijske proizvodnje i u velikoj mjeri je izvozno orjentisana. Tokom 2016. godine u zemljama EU očekuje se nastavak trenda pozitivnog ekonomskog rasta od oko 2,1% koji će biti potpomognut i jačanjem investicija sa godišnjom stopom rasta od oko 4,6%. Oporavak gotovo svih sektora EU ekonomije pozitivno će se odraziti na proizvodne procese kako u širem regionu tako i u BiH (rast 5,4%). Povećani nivo izvozne tražnje rezultirat će poboljšanjem proizvodnje u svim sektorima industrijske proizvodnje u BiH gdje se prema projekcijama DEP-a očekuje nastavak pozitivnog trenda rasta proizvodnje. Očekivano jačanje oporavka većine industrija glavnih trgovinskih partnera tokom 2017-2018. godine je korišteno kao pretpostavka za projekciju intenziviranja rasta industrijske proizvodnje u BiH (5,7% i 6% respektivno). Veća iskorištenost kapaciteta u EU bi kroz rast izvozne tražnje trebali rezultirati daljnjim povećanjem proizvodnje i zaposlenosti u BiH prerađivačkoj industriji, posebno izvozno orijentiranih grana. Nastavak investicionih ulaganja u infrastrukturu i energetiku bi također trebao značajno doprinijeti jačanju kako građevinskog sektora u BiH tako i onih grana prerađivačke industrije koje su usko vezane uz građevinarstvo

Tržište rada

U 2015. godini se očekuje postepena stabilizacija tržišta rada. Oporavak tržišta rada u EU i BiH bi trebao biti determinisan obimom investicija, vanjske trgovine i uopšte poslovnim ambijentom. Prema projekcijama EK na tržištu rada EU se

očekuje smanjenje stope nezaposlenosti i povećanje broja zaposlenih, uz brži ekonomski rast u odnosu na 2014. godinu. U BiH se uz pretpostavljeni rast BDP-a u 2015. godini očekuje postepeno smanjenje stope nezaposlenosti. U 2016. godini, uz pretpostavljeni ekonomski rast DEP-a, očekuje se nastavak pozitivnih dešavanja na bh. tržištu rada.

U 2017. i 2018. godini se očekuje nastavak pozitivnih dešavanja na tržišta rada. Uvećanje obima investicija, trgovine i industrijske proizvodnje bi trebalo imati pozitivan uticaj na kreiranje novih radnih mjesta i uvećanje prosječnih neto plata. Na osnovu pomenutog očekuje se da ukupan broj zaposlenih u BiH u 2017. godini bude uvećan oko 2%, odnosno 2,1% u 2018. godini. Osnovni rizici za ostvarenje projekcija na tržištu rada su prvenstveno nivo potražnje, investicija i obim trgovine ne samo u BiH nego i u EU.

Cijene

Zbog uticaja svjetskih cijena energenata i hrane na bh. cijene, prilikom izrade projekcija za posmatrane godine, uzete su u obzir pretpostavke o kretanju cijena navedenih proizvoda (eksterni faktori). Takođe su uzeti u obzir domaći faktori koji bi mogli doprinijeti promjeni cijena (akcize, cijene komunalija i sl.). Prema posljednjim projekcijama Evropske komisije cijene nafte na svjetskom tržištu bi trebale biti nešto niže u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu. Slično je sa cijenama hrane. U BiH se takođe ne očekuje značajan rast opšteg nivoa cijena uzimajući u obzir promjene cijena energenata i hrane na svjetskom tržištu. Od domaćih faktora koji doprinose promjeni opšteg nivoa cijena uzet je u obzir nastavak uvećanja akciza na cigarete i duhan i moguće poskupljenje električne energije. Na osnovu navedenog u BiH u 2015. godini se očekuje skroman rast cijena od 0,2% g/g. U 2016. godini, prema projekcijama EK i Svjetske banke, se očekuje stabilizacija cijena energenata i hrane na svjetskom tržištu. Imajući u vidu da se prema projekcijama Svjetske banke u 2017. i 2018. godini očekuje stabilan i umjeren rast cijena hrane, nafte i gasa pretpostavlja se da bi inflacija u BiH mogla iznositi između 1,3% i 1,5% g/g. Osnovi rizici za ostvarenje projekcija cijena (naročito u 2015. godini) su podijeljeni u dvije grupe: eksterni i domaći. Eksterni rizici se odnose na značajna smanjenja cijena nafte i hrane na svjetskom tržištu koja bi doprinijela sporijem rastu opšteg nivoa cijena, a u ekstremnom slučaju i nastavku deflacije. Domaći rizici su prvenstveno vezani za promjene cijena komunalija.

Monetarni sektor

U 2014. godini ukupna novčana masa iznosila je 17,4 mlrd. KM što je u odnosu na 2013. godinu. povećanje od 7,8%. U razdoblju 2015.–2018.godina očekuje se nastavak ekonomskog rasta u BiH, pa samim tim i pozitivan učinak na razvoj monetarnog sektora, odnosno očekuje se nastavak rasta depozita (koji ulaze u sastav M2), kao i gotovine izvan banaka. Od kretanja vanjskotrgovinske razmjene BiH, novih zaduživanja javnog sektora i otplate javnog vanjskog duga, kao i priljeva u vidu kompenzacije zaposlenih, personalnih transfera i sl. zavisit će i kretanje deviznih pričuva, ali se može očekivati da rast ipak uspori u odnosu na 2014. godinu a naročito ako otplate vanjskog javnog duga budu veće od novih zaduživanja, što se i može očekivati.

Bankarski sektor

Prema procjeni DEP-a, u 2015. godini očekuje se nastavak ekonomskog oporavka bh. Ekonomije (rast vanjskotrgovinske razmjene, krajnje potrošnje i

investicija). S druge strane, u 2015. godini očekuje se manji rast krajnje potrošnje koja će dijelom biti financirana bankarskim kreditima. Jače kreditiranje bh. sektora će izostati i u 2015. godini, ali ipak bi trebalo biti veće u odnosu na 2014. godinu. U razdoblju od 2016. – 2018. godine očekuje se nastavak rasta potražnje za bh. proizvodima od strane vanjskotrgovinskih partnera, kao i jačanje domaće potražnje, a što će imati pozitivan učinak na vanjskotrgovinsku razmjenu BiH. U ovom razdoblju također se očekuje i rast industrijske proizvodnje i investicija, kao i daljnja stabilizacija tržišta rada. Ovakva kretanja trebala bi se pozitivno odraziti i na aktivnosti bankarskog sektora. Rast kredita mogao bi se kretati između 5% - 6%. Slične godišnje stope rasta mogu se zadržati i na strani depozita (6% - 8%).

Vanjska trgovina

Tokom 2014. godine bh. privreda se suočila sa velikim domaćim i međunarodnim izazovima. Tako su vremenske nepogode i pad proizvodnje električne energije u BiH sa jedne strane, te skroman ekonomski rast glavnih trgovinskih partnera (slaba izvozna tražnja) i nizak nivo svjetskih cijena roba u velikoj mjeri odredili nivo i kretanje bh. vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom.

Posljednje projekcije DG ECFIN-a i raspoloživi kratkoročni indikatori ukazuju na jačanje poslovne aktivnosti i ekonomskog rasta u zemljama EU. Ovo jačanje izvozne tražnje tokom 2015. godine praćeno deprecijacijom eura i niskim cijenama nafte trebalo bi imati pozitivne implikacije na vanjskotrgovinsku robnu razmjenu u regionu pa samim tim i Bosni i Hercegovini. Tokom 2016. godine očekuje se nastavak pozitivnih prilika u međunarodnom ekonomskom okruženju posebno se to odnosi na zemlje EU gdje je se očekuje rast uvoza i izvoza roba od 5% odnosno 5,4% u odnosu na prethodnu godinu. Tako se u periodu 2017-2018. godina očekuje da bi BiH trebala ostvariti povećanje vanjskotrgovinske razmjene prvenstveno kroz stabilan rast izvoza roba, koji će biti praćen i nešto nižim stopama rasta uvoza, što bi rezultiralo stabilizacijom vanjskotrgovinskog deficita i poboljšanjem pokrivenosti uvoza izvozom.

Strana direktna ulaganja

Prema najnoviji procjenama UNCTAD-a, direktna strana ulaganja u svijetu u 2014. godini će iznositi 1.49 mlrd. Gledajući pozitivni trend povećanja SDU iz prošle godine uz daljnje jačanje ekonomskog rasta u zemljama regiona, ulaganja bi u BiH mogla biti **u 2015. godini bi bila između 880–940 miliona KM**. Mogla bi biti i nešto viša, ukoliko bi otpočela realizacija najavljenih energetske projekata, koji su detaljno opisani u outlooku za 2014-2017 godinu. **Direktna strana ulaganja u 2016. Godini bi bila od 980-1.080 miliona KM**. Pored ulaganja u elektroenergetski sektor interesantna su ulaganja u dionice autoputeva. „Doboj Jug-Žepče“i dijela autoputa „Doboj-Vukosavlje“. **Direktna strana ulaganja u 2017. godini bi bila od 940 miliona – 1.040 miliona KM**. **Direktna strana ulaganja u 2018. godini bi bila od 910-1010 miliona KM**.

PROJEKCIJE PRIHODA

U nastavku su date projekcije prihoda po osnovu indirektnih poreza prosljeđenih od Federalnog Ministarstva finansija posredstvom Ministarstva finansija BPK-a.

Izvršenje prihoda od indirektnih poreza kantona i općine kantona pojedinačno na jedinstvenom računu za 2014.godinu i projekcije prihoda za period 2016-2018.godina

Indirektni porezi	Izvršenje 2014	2015	2016	2017	2018
Bosansko podrinjski kanton	25.117.382	26.994.123	27.155.392	26.952.820	28.440.562
Kanton	22.876.232	24.284.264	24.428.162	24.245.935	25.584.263
Foča-Ustikolina	195.373	207.985	208.903	207.344	218.789
Goražde	1.933.062	2.380.718	2.395.044	2.377.177	2.508.393
Pale - Prača	112.715	121.156	123.283	122.363	129.118
Općine	2.241.150	2.709.859	2.727.229	2.706.885	2.856.300

Izvršenje prihoda sa Jedinstvenog računa za 2014.godinu i projekcije prihoda sa Jedinstvenog računa za period 2016-2018.godina za direkciju cesta

KANTON	Izvršenje 2014	2015	2016	2017	2018
Bosansko-podrinjski kanton	636.933	684.633	688.690	683.552	721.283

Revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza (2015.-2018)

Vrsta prihoda (neto)	u mil KM					Projektovana stopa rasta			
	Izvršenje 2014	Projekcija				2015	2016	2017	2018
		2015	2016	2017	2018				
PDV	3.207,80	3.268,10	3.348,20	3.457,00	3.570,10	1,90%	2,50%	3,20%	3,30%
Akcize	1.307,00	1.381,10	1.432,10	1.490,40	1.550,60	5,60%	3,70%	4,10%	4,00%
Carine	235,4	252,7	264,3	276,2	290,6	7,40%	4,60%	4,50%	5,20%
Putarina	294,3	303,9	313,6	324,9	339,2	3,30%	3,20%	3,60%	4,40%
Ostalo	24	24	24	24,2	24,4	0,00%	0,00%	0,80%	0,80%
UKUPNO	5.069,00	5.229,80	5.382,20	5.572,70	5.774,90	3,20%	2,90%	3,50%	3,60%
Putarina (0,10 KM/l)	-117,7	-121,6	-125,5	-130	-135,7	3,30%	3,20%	3,60%	4,40%
Sredstva za raspodjelu	4.951,30	5.108,20	5.256,70	5.442,80	5.639,20	3,20%	2,90%	3,50%	3,60%

Izvor: Odjeljenje za makroekonomsku analizu (OMA) UIO BiH.

SREDNJOROČNA FISKALNA STRATEGIJA

Ovo poglavlje sadrži projekcije prihoda za koje se očekuje da će biti na raspolaganju organima vlasti na prostoru Općine Goražde, iz kojih će biti finansirane javne potrebe općine, a koje su najvećim dijelom determinirane prilikama i situacijama navedenim u prethodnom poglavlju i koje su odraz ukupnih makroekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini kao i važećih fiskalnih propisa na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine.

Imajući na umu postojeću situaciju, kao i činjenicu da Služba za finansije, trezor i privredu, vrlo malim dijelom može utjecati na ukupnu fiskalnu strategiju za

naredni srednjoročni period evidentno je da kao realna osnova za izradu i prezentaciju srednjoročne fiskalne strategije će poslužiti prognoze i pretpostavke preuzete od DEP-a te projekcija Sektora za poreznu politiku i javne prihode proslijeđenih od Federalnog Ministarstva finansija posredstvom Ministarstva finansija BPK-a.

U kontekstu ranije spomenutog, kao i analiza ostvarenja prihoda proteklih godina i trenda izvršenja za prva tri mjeseca tekuće 2015. godine, Služba za finansije, trezor i privredu je uradila moguću projekciju prihoda koji pripadaju Općinskom budžetu. Osnov za projekciju prihoda za 2016.godinu je izvršenje prihoda za 2014.godinu.

Indirektni porezi koji se prikupljaju na račun Uprave za indirektno oporezivanje

Prihodi prikupljeni po osnovu indirektnih poreza (PDV-a, carinskih dadžbina i akciznih dadžbina) se uplaćuju na Jedinstveni račun indirektno oporezivanje (UINO), nakon čega se raspodjeljuju slijedećim redom: (1) raspodjela na račun rezervi, (2) raspodjela za sredstva za financiranje Institucija BiH, (3) raspodjela prihoda između entiteta i Brčko Distrikta i (4) otplata vanjskog duga. Nakon raspodjele sredstava za otplatu vanjskog duga, preostalo se raspodjeljuje između entiteta i vlada nižih nivoa vlasti, u skladu sa utvrđenom formulom.

Udio prihoda sa jedinstvenog računa, u skladu sa Zakonom o uplatama na jedinstven račun i raspodjeli prihoda, a prema Zakonu o pripadnosti javnih prihoda u F BiH raspodjeljuje se kako slijedi:

- 36,20% FBiH
- 51,48% kantonima
- 8,42% općinama
- 3,90% Direkciji za ceste

Dio prihoda (51,48%) po temelju indirektnih poreza uplaćenih na poseban račun Budžeta FBiH pripada kantonima u skladu sa kriterijima (čl. 9 Zakona o pripadnosti javnih prihoda u F BiH) i formulama iz čl. 21., 23. i 24. istog zakona. Tako određeno učešće Općine Goražde u raspodjeli stopa, za 2010. godine stopa je 1,194%; u 2011. godini stopa učešće u raspodjeli je 1,194 %, u 2012.godini stopa je 1,221%; u 2013.godini stopa učešća u raspodjeli je 1,199 %, u 2014.godini stopa učešća u raspodjeli je 1,029 %, a u 2015.godini stopa učešća u raspodjeli je 1,179 % po istim kriterijima.

Iz navedenog evidentno je smanjenje stope učešća Općine Goražde u raspodjeli ukupnih sredstava u periodu od 2012-2014.godine, dok u 2015.godini imamo povećanje procenta u učešću u raspodjeli.

Prihodi od indirektnih poreza

Značajan rast prihoda od indirektnih poreza (PDV-a) u Općini Goražde zabilježen je u 2011.godini i iznosio je 2.446.720,03 KM, kao i u 2008.godini i iznosio je 2.404.440,49 KM. U 2009.godini evidentan je pad istih i iznosio je 2.116.189,03 KM, kao i u 2012.godini i iznosio je 2.318.203,21KM. U 2010.godini zabilježen je lagani rast prihoda i iznosi 2.379.443,38 KM u odnosu na 2009.godinu. U 2013.godini došlo je do pada ovih prihoda i ostvareni su u iznosu od 2.153.096,03 KM. U 2014.godini došlo je do još većeg smanjenja prihoda po ovom osnovu i ostvareni su u iznosu od 1.937.553,15 KM.

Za prva tri mjeseca 2015.godine ostvareno je 542.459,34KM, tako da je realno očekivati do kraja godine ostvarenje ovih prihoda u iznosu cca 2.150.000,00 KM, što predstavlja povećanje ovih prihoda za cca 18,00 % u odnosu na prva tri mjeseca 2014.godinu. U projekcijama za 2015.godinu i za naredne dvije godine

Služba za finansije, trezor i privredu je predvidjelo minimalan rast ovih prihoda na temelju makroekonomskih pokazatelja i projekcija, te na osnovu izvršenja za 2014.godinu, tako da bi u 2016.godini mogući iznos po ovom temelju bio oko 2.170.000,00 KM, u 2017.godini. 2.200.000,00 KM i u 2018.godini 2.220.000,00 KM.

Prihodi koji se prikupljaju od strane kantona

Pored prihoda od indirektnih poreza, općine participiraju u prihodima od direktnih poreza i to: porez na dobit; porez na dohodak i porezi od imovine, te u prihodima od taksu i naknada, neporeznih prihoda. Prikupljanje i raspodjela direktnih i drugih prihoda se vrši u skladu sa federalnim propisima, te prema kantonalnom Zakonu o pripadnosti javnih prihoda.

Porez na dobit

Porez na dobit poduzeća (izuzev banaka i drugih finansijskih organizacija, društava za osiguranje i reosiguranje imovine, pravnih lica iz oblasti elektroprivrede, pošte, telekomunikacija, iz oblasti igara na sreću i zabavnih igara) predstavlja javni prihod i u skladu sa Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u BPK-a dijeli se u omjeru 50:50 % između Općine i Kantona. Procjenjuje se da će prihodi po ovom osnovu, (na temelju rasta za prva tri mjeseca) do kraja 2015. godine iznositi oko 200.000,00 KM. Za naredne tri godine ovi prihodi projicirani su na temelju mogućeg rasta ukupne privredne aktivnosti i poslovanja privrednih subjekata, tako da bi prihodi od navedenog poreza u 2016. godini bili oko 210.000,00 KM. Procjenjuje se da će ovaj iznos dalje lagano rasti u 2017.godini na iznos od 215.000,00 KM, a u 2018.godini na iznos od 220.000,00 KM.

Porez na imovinu

Porez na imovinu od fizičkih i pravnih lica te porez na imovinu na motorna vozila predstavlja javni prihod i u skladu sa Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u BPK-a dijeli se u omjeru 50:50 % između Općine i Kantona. Procjenjuje se da će prihodi po ovom osnovu, (na temelju rasta za prva tri mjeseca) do kraja 2015. godine iznositi oko 220.000,00 KM. Za naredne tri godine ovi prihodi projicirani su tako da bi prihodi od navedenog poreza u 2016. godini bili oko 230.000,00 KM. Procjenjuje se da će ovaj iznos dalje lagano rasti u 2017.godini na iznos od 235.000,00 KM, a u 2018.godini na iznos od 240.000,00 KM.

Porez na dohodak

Porez na dohodak u skladu sa postojećim zakonskim rješenjima, se dijeli između kantona i općine. U Općini Goražde je ovaj omjer 65,54:34,46 u korist kantona. Ukupna procjena Općinskog prihoda do kraja 2015. godine iznosi oko 1.100.000,00 KM, što predstavlja smanjenje oko 9 % u odnosu na ostvarenje u 2014. godini. Ovi prihodi projicirani su u skladu sa očekivanjima o kretanju bruto plaća, zaposlenosti i zaostalih obveza po ovom osnovu, ostvarenja za prva tri mjeseca tekuće godine, te privrednim kretanjima. Procjenjuje se da će ovaj prihod biti oko 1.130.000,00 KM u 2016. a u naredne dvije godine (2017. i 2018.) 1.140.000,00 KM i 1.150.000,00 KM.

Prihodi od indirektnih prihoda koji pripadaju Direkciji cesta

Prihodi koji se u skladu sa zakonskim odredbama dijele između kantona i općine. Ovi prihodi projicirani su na bazi izvršenja za 2014.godinu i na bazi izvršenja za prva tri mjeseca tekuće godine. Za 2016.godinu projicirani su u iznosu od 255.000,00 KM, dok za naredne dvije godine ovi prihodi bi iznosili oko 260.000,00 KM u 2017.godini i 265.000,00 KM u 2018.godini.

Neporezni prihodi

Ova grupa prihoda planirana je na osnovu priliva ostvarenih u proteklom periodu. Za 2016.godinu projicirani su u iznosu od 1.670.000,00 KM. Za naredne dvije godine iznos ovih prihoda bi iznosio oko 1.710.000,00 KM u 2017. i 1.728.000,00 KM u 2018.godini. Ova grupa prihoda podjeljena je na dvije skupine i to : skupinu nenamjenskih prihoda i skupinu namjenskih prihoda.

- U skupinu nenamjenskih neporeznih prihoda pobrojani su prihodi od finansijske i nematerijalne imovine; naknade i takse; prihodi od iznajmljivanja; neplanirane uplate kao i prihodi od pružanja javnih usluga. Za 2016.godinu projicirani su u iznosu od 375.000,00 KM. Ovi prihodi su projicirani na temelju očekivane privredne aktivnosti kao i na temelju dosadašnjih kretanja. Za naredne dvije godine iznos ovih prihoda bi iznosio oko 380.000,00 KM u 2017. i 385.000,00 KM u 2018.godini.

- U skupinu namjenskih neporeznih prihoda pobrojane su cestovne naknade i posebne naknade čije su projekcije nadalje obrazložene.

Cestovne naknade

Naknade za upotrebu cesta za vozila pravnih lica i građana, koje se u skladu sa zakonskim odredbama dijele između kantona i općine. Ove naknade planirane su na bazi izvršenja za 2014.godinu i na bazi izvršenja za prva tri mjeseca tekuće godine. Za 2016.godinu projicirane su u iznosu od 105.000,00 KM, dok za naredne dvije godine ovi prihodi bi iznosili oko 110.000,00 KM u 2017.godini i 115.000,00 KM u 2018.godini.

Posebne naknade

Prihodi od posebnih naknada (namjenski prihodi) uključuju: prihodi od iznajmljivanja javnih površina, naknade po osnovu prirodnih pogodnosti-rente, vodne naknade, naknade za korištenje podataka i vršenja usluga iz oblasti katastra, naknade za korištenje šuma, općinske komunalne naknade, posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, prihodi od uplata stranaka za komisije. Ove naknade projicirane su na temelju godišnjeg priliva prihoda ostvarenih u proteklom periodu. Za 2016.godinu projicirani su u iznosu od 1.190.000,00 KM, a za 2017.godinu 1.220.000,00 KM i za 2018.godinu 1.287.000,00 KM.

U Tabeli: Pregled prihoda za period 2013 -2018.godina dat je analitički plan gore navedenih posebnih naknada po godinama.

Za ove vrste prihoda, potrebno je da budžetski korisnici iz čije nadležnosti se odnose pojedine vrste prihoda, prilikom dostavljanja svojih zahtjeva za izradu Nacrta budžeta, dostave svoje prijedloge za planom istih kao i rashode koji će se realizovati iz pojedine vrste prihoda.

Tekući transferi i kapitalni primici

Planiranje tekućih transfera i kapitalnih primitaka koji se doznačavaju sa viših nivoa vlasti je veoma teško jer zavisi od stanja situacije budžeta na višim nivoima, a samim tim mogućnosti doznačavanja transfera i kapitalnih primitaka u praćenju realizacije projekata koji se realizuju na općinskom nivou. Ovi prihodi projicirani su na temelju godišnjeg priliva prihoda ostvarenih u protekom periodu odnosno na osnovu izvršenja za 2014.godinu i za 2016.godinu planirani su u iznosu od 700.000,00 KM, u 2017.godini u iznosu od 700.000,00 KM, te u 2018.godini u iznosu od 700.000,00 KM. U Tabeli: Pregled prihoda za period 2013 -2018.godina dat je analitički plan gore navedenih tekućih transfera i kapitalnih primitaka po godinama.

Potrebno je da budžetski korisnici prilikom dostavljanja svojih zahtjeva za izradu Nacrta Budžeta za 2016.godinu, ukoliko raspolažu sa podacima o ovim vrstama prihoda dostave svoje prijedloge za planiranje istih kao i rashode koji će se finansirati iz tih primitaka.

Ukupni prihodi Općine

Na temelju već navedenog, procjenjuje se da će Općina Goražde u 2016. godini imati na raspolaganju ukupno cca 4.117.000,00 KM poreznih i neporeznih prihoda bez posebnih naknada i prihoda i naknada od cesta. U slijedećoj tabeli prikazani su ostvareni porezni i neporezni prihodi u periodu 2013-2014, plan istih za 2015.godinu i projekcije poreznih, neporeznih prihoda, posebnih naknada, tekućih transfera i kapitalnih primitaka općine za period 2016-2018. godinu:

Tabela: Pregled prihoda za period 2013 - 2018.godine

	Izvršenje 2013.godine	Izvršenje 2014.godine	Plan 2015.godine	Projekcije 2016.godine	Projekcije 2017.godine	Projekcije 2018.godine
A. Porezni prihodi	3.664.229,08	3.581.240,91	3.616.600,00	3.742.000,00	3.792.000,00	3.832.000,00
Prihodi od indirektnih poreza - PDV	2.153.096,03	1.937.553,15	1.990.000,00	2.170.000,00	2.200.000,00	2.220.000,00
Porez na dobit	163.264,47	205.172,96	202.800,00	210.000,00	215.000,00	220.000,00
Porez na dohodak	1.130.243,88	1.209.285,81	1.190.600,00	1.130.000,00	1.140.000,00	1.150.000,00
Porez na imovinu	210.631,02	224.143,11	230.000,00	230.000,00	235.000,00	240.000,00
Ostali porezni prihodi	6.993,68	5.085,88	3.200,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00
B. Neporezni prihodi	587.117,91	569.412,85	336.510,00	375.000,00	380.000,00	385.000,00
Ukupno porezni i neporezni prihodi (A +B)	4.251.346,99	4.150.653,76	3.953.110,00	4.117.000,00	4.172.000,00	4.217.000,00
C. Porezni prihodi koji pripadaju direkciji cesta	239.576,98	251.170,16	240.000,00	255.000,00	260.000,00	265.000,00
D. Cestovne naknade	99.046,40	106.015,25	100.000,00	105.000,00	110.000,00	115.000,00
E. Posebne naknade (E₁+E₂+...+E₉)	1.039.769,15	1.782.957,00	1.475.500,00	1.190.000,00	1.220.000,00	1.228.000,00
E ₁ . Prihodi od iznajmljivanja javnih površina	135.823,82	141.800,26	140.000,00	140.000,00	145.000,00	148.000,00
E ₂ . Naknade po osnovu prirodnih pogodnosti-rente	353.904,30	1.063.262,30	500.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
E ₃ . Vodne naknade	207.684,28	123.520,52	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00
E ₄ . Naknade za korištenje podataka i vršenja usluga iz oblasti katastra	103.137,70	116.380,40	90.000,00	90.000,00	95.000,00	100.000,00
E ₅ . Naknade za korištenje šuma	15.071,19	0,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
E ₆ . Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća	136.841,37	177.638,40	251.000,00	180.000,00	200.000,00	200.000,00
E ₇ . Prihodi od uplata stranaka za komisije	75.685,29	80.545,48	65.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00

E ₈ . Naknada za izgradnju i održavanje skloništa	11.621,20	9.852,44	19.500,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
E ₉ . Općinske komunalne naknade	0,00	69.957,20	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00
F. Tekući transferi i kapitalni primici (F₁+F₂)	757.507,59	762.693,28	2.370.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00
F ₁ Tekući transfer	607.433,90	664.541,26	1.620.000,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00
F ₂ Kapitalni primici	150.073,69	98.152,02	750.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
Ukupno (A+B+C+D+E+F)	6.387.263,79	7.053.489,45	8.138.710,00	6.367.000,00	6.462.000,00	6.525.000,00

Rizici po projekcije prihoda

Najveći rizik po projekcije prihoda naveden u ranijem tekstu je neuspjeh u ispunjavanju ciljeva ekonomskog rasta. Porezni prihodi zavise od unapređenja usklađenosti BiH institucija i entiteta sa jedne strane i svih nivoa vlasti unutar Federacije pogotovo kad su u pitanju prognoze prihoda od indirektnih poreza. Isto tako rizici ostvarenja jesu i povećan povrat PDV-a od predviđenog, nepredviđene promjene poreznih politika (promjene koeficijentata raspodjele indirektnih poreza, nepredviđene promjene i dr.), makroekonomske pretpostavke, razvoj drugih događaja (promjena nivoa zaduženosti, rad porezne administracije i dr.).

UPRAVLJANJE POTROŠNJOM

Projekcije odnosno prijedlozi onih Budžetskih korisnika koji su dostavili svoje prijedloge, a koje smo naveli u uvodnom djelu iznose za 2016.godinu 8.192.980,00 KM, za 2017.godinu 8.293.650,00 KM i za 2018.godinu 8.363.410,00 KM i odnose se po glavnim grupama rashoda kako slijedi u tabelarnom pregledu.

Tabela: Pregled projekcije/prijedloga budžetskih korisnika

Vrsta rashoda/godina	2016.godina	2017.godina	2018.godina
Plaće i naknade troškova zaposlenih i doprinosi poslodavca	2.724.430,00	2.769.160,00	2.799.860,00
Izdaci za materijal, sitan inventar i usluge	2.634.550,00	2.560.380,00	2.670.350,00
Tekući transferi	1.844.500,00	1.742.500,00	1.909.000,00
Kapitalni transferi	50.000,00	50.000,00	50.000,00
Kapitalni izdaci	939.500,00	1.171.610,00	934.200,00
UKUPNO	8.192.980,00	8.293.650,00	8.363.410,00

Prilikom projekcija rashoda za naredne tri godine, uvažavajući date projekcije prihoda Službe za finansije, trezor i privredu, rashodi budžetskih korisnika (koji se odnose na plate i naknade, izdatke za materijal i usluge, tekuće i kapitalne transfere te kapitalne izdatke koji će se realizovati iz Budžeta općine Goražde) trebali bi se kretati u granicama projekcije poreznih i neporeznih prihoda odnosno u granicama iznosa od 4.117.000,00 KM. Ako na ovaj iznos dodamo projekciju tekućih transfera od kantona, koji su neizvjesne, ograničenje budžetskih korisnika za gore navedene osnove bi se trebalo kretati u granicama iznosa od 4.717.000,00 KM.

Ako uzmemo izvršenje rashoda svih budžetskih korisnika za 2014.godinu za plate, naknade troškova zaposlenih i doprinose izvršenje je iznosilo 2.584.978,69 KM, za izdatke za materijal i usluge (bez namjenskih rashoda) 1.151.151,24 KM, za tekuće transfer (bez namjenskih rashoda) 1.373.860,89 KM i za kapitalne izdatke

(bez namjenskih rashoda) 13.178,39 KM. Ukupan iznos po navedenim rashodima za 2014.godinu je iznosio 5.123.169,21 KM.

Na osnovu navedenog zahtjevi budžetskih korisnika za izradu Nacrta Budžeta za 2016.godinu koji se odnose na plate, naknade zaposelnih, doprinose, izdatke za materijal i usluge bi se trebali kretati u granicama izvršenja za 2014.godinu sa maksimalnim uštedama na izdacima za materijal i usluge gdje je god to moguće. U slučaju povećanja na platama i doprinosima budžetski korisnici bi trebali uštede napraviti na izdacima na materijalu i uslugama. Izdaci za tekuće transfere te kapitalne izdatke koji se realizuju iz poreznih i neporeznih prihoda bi se trebali kretati na bazi izvršenja za 2014. godinu umanjenim za cca 30,00 %.

Iz projekcija posebnih naknada i prihoda i naknada od cesta trebali bi se u istom iznosu planirati i rashodi za te svrhe kao što su: rashodi iz oblasti katastra koji se realizuju iz namjenskih prihoda po osnovu naknade za korištenje podataka i vršenja usluga iz oblasti katastra, rashodi iz oblasti Civilne zaštite koji se realizuju iz posebnih naknada za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća, rashodi za usluge popravki i održavanja cesta koji se realizuju iz cestovnih naknada i prihoda koji pripadaju direkciji cesta.

Iz ostalih posebnih naknada kao što su prihodi od iznajmljivanja javnih površina, naknade po osnovu prirodnih pogodnosti-rente, vodne naknade, naknade za korištenje šuma, prihodi od uplata stranaka za komisije trebali bi se realizovati oni rashodi na osnovu kojih se i ubiraju ova vrsta naknada kao i oni rashodi koji se mogu realizovati iz ove vrste posebnih naknada kao što je ulaganje u infrastrukturu ali sve u granicama planiranih sredstava za te namjene.

SLUŽBA ZA FINANSIJE, TREZOR I PRIVREDU